

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-66>

PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN UKRAINE

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Bilous Ya. V.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Білоус Я. В.

*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Інформаційні технології є основою економічного прогресу, інструментом удосконалення державного управління, а також засобом забезпечення національної безпеки. У контексті євроінтеграції та цифрової трансформації, Україна стикається з низкою викликів, які потребують ефективних правових рішень.

Одним із головних викликів є те, що законодавство часто не встигає за стрімкими змінами у сфері технологій. Це створює прогалини у правовому регулюванні, які підривають довіру до державних інституцій, ускладнюють ведення бізнесу та становлять загрозу для приватності громадян. У таких умовах виникає необхідність модернізації правових механізмів регулювання використання інформаційних технологій в Україні.

Цифрова трансформація є одним із ключових напрямів сучасного розвитку суспільства, яка впливає на всі сфери життя. Водночас цей процес створює численні виклики у сфері правового регулювання, особливо щодо інформаційних технологій. Стрімкий технологічний прогрес нерідко випереджає зміни в законодавстві, що призводить до прогалин у правовому полі, конфліктів інтересів та нових викликів для державних органів, бізнесу та суспільства.

Основною проблемою правового регулювання використання інформаційних технологій в Україні є те, що правова система України часто не встигає за технологічними змінами. Прийняття

законів вимагає часу, обговорень і консенсусу між усіма зацікавленими сторонами, тоді як технології змінюються майже щодня.

Так, наприклад, в Україні досі тривають суперечки щодо правового статусу криптовалют. Прийнятий у 2022 році Закон України «Про віртуальні активи» визначив основні поняття в цій галузі, але його ключові аспекти: оподаткування, захист прав інвесторів і протидія відмиванню коштів, досі залишаються нерозкритими [3].

Взагалі історія з прийняттям Закону України «Про віртуальні активи» стала своєрідним символом боротьби за визнання криптовалют та інших віртуальних активів у правовому полі України. Однак, незважаючи на серйозні наміри законодавців врегулювати відповідне питання, він так і не вступив у силу. Історія цього Закону показала, як складно знайти баланс у впровадженні інновацій, забезпеченні економічної стабільності та виконанням міжнародних зобов'язань.

Іншим важливим проблемним питанням України в сфері інформаційних технологій сьогодення є правове регулювання використання штучного інтелекту.

Штучний інтелект дедалі більше набуває значення невід'ємного елементу цифрової трансформації в Україні. Його використання охоплює різні галузі – медицину, транспорт, фінанси, державне управління, але водночас викликає значні правові, етичні та соціальні виклики. Одним із найбільш складних питань залишається визначення відповідальності за рішення, ухвалені алгоритмом, або дії автономних пристроїв, створених на основі штучного інтелекту [1].

Україна прагне адаптувати своє законодавство до європейських стандартів, зокрема Регламенту Європейського Союзу щодо ШІ, який встановлює чіткі правила для високоризикових систем [5].

Необхідно зазначити, що у Європейському Союзі ШІ не визнається суб'єктом права, але розглядаються механізми відповідальності розробників і користувачів. Тому Україні потрібно адаптувати ці підходи до своїх національних умов.

Європейські стандарти вимагають врахування етичних принципів при розробці ШІ. Для України важливо

імплементувати ці принципи, зокрема прозорість, об'єктивність та неприпустимість дискримінації, враховуючи специфіку українського суспільства.

Використання ШІ має балансувати між технологічним прогресом і правами людини. Наприклад, розпізнавання обличчя може сприяти безпеці, але порушувати право на приватність.

Отже для ефективного використання ШІ в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації України необхідно створити нормативно-правову базу, яка чітко визначатиме сфери застосування ШІ, відповідальність за наслідки його використання, механізми захисту прав осіб, постраждалих від дій ШІ.

Таким чином, штучний інтелект є потужним інструментом цифрової трансформації, але водночас він створює нові виклики для правової системи. Вирішення проблем відповідальності за рішення алгоритмів та дії автономних пристроїв вимагає системного підходу, гармонізації з міжнародними стандартами, врахування етичних аспектів та забезпечення прозорості. Україна має всі можливості стати одним з лідерів у цій сфері, якщо забезпечить своєчасну адаптацію законодавства та ефективну імплементацію міжнародного досвіду.

Приватність є ще однією гострою темою правового регулювання інформаційних технологій в Україні. У світі, де гаджети постійно фіксують місцезнаходження користувачів, а алгоритми створюють персоналізовану рекламу, захист персональних даних стає нагальною проблемою. Європейський регламент GDPR (2018 р.) задав правові стандарти у цій сфері, але його імплементація в Україні все ще триває. Крім того, навіть GDPR не охоплює всіх питань, зокрема як зберегти дані, якщо вони використовуються для машинного навчання, чи як забезпечити «право на забуття» у децентралізованих мережах [2].

Кібербезпека є однією з найважливіших складових правового регулювання інформаційних технологій, особливо в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. Постійні кібернапади на критичну інфраструктуру, державні установи, бізнес і громадян створюють серйозні виклики для державної безпеки та суспільства.

Варто згадати, що у 2017 році було ухвалено Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». Цей закон став важливим кроком у напрямку системного регулювання кібербезпеки, визначивши ключові принципи та напрями забезпечення кіберзахисту, серед яких: 1) ідентифікація та класифікація кіберзагроз (таких як кібератаки, кібершпигунство, витоки даних та деструктивні дії в кіберпросторі); 2) розподіл відповідальності між державними органами; 3) створення правових меж для захисту критичної інформаційної інфраструктури; 4) міжнародна співпраця у сфері кібербезпеки. [4].

Однак, попри прогресивність закону, його впровадження нині стикається з численними викликами.

Так, брак державного фінансування на впровадження комплексних заходів кіберзахисту призводить до недостатнього розвитку інфраструктури для виявлення, моніторингу та реагування на кібератаки. Неefективна координація між різними державними органами, що відповідають за кібербезпеку, ускладнює реалізацію системного підходу. Українські нормативні акти у сфері кібербезпеки лише частково відповідають вимогам міжнародних стандартів, таких як ISO/IEC 27001. Відсутність швидкого обміну даними про кіберзагрози з іншими країнами та організаціями також зменшує ефективність на їх реагування [6].

Для вирішення проблем з кібербезпекою перш за все необхідно удосконалити існуючу нормативно-правову базу шляхом прийняття додаткових підзаконних актів для деталізації положень Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», гармонізувати українське законодавство із сучасними європейськими стандартами у сфері кібербезпеки та зміцнювати міжнародну співпрацю й впроваджувати сучасні технології для виявлення та запобігання кібератакам.

Кібербезпека є невід'ємною частиною національної безпеки України в умовах цифрової трансформації та геополітичної нестабільності. Вирішення проблеми низької реалізації правових норм, браку фахівців та інтеграції з міжнародними ініціативами є критично важливим завданням для держави. Лише за умови системного підходу до регулювання

кібербезпеки та міжнародної співпраці Україна зможе ефективно протистояти сучасним викликам у кіберпросторі та забезпечити захист своїх громадян і критичної інфраструктури.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що цифрова трансформація України відкриває широкі можливості для розвитку суспільства, але водночас й створює серйозні виклики для правового регулювання використання інформаційних технологій. Основними проблемами є відставання законодавства від технологічних змін, етичні дилеми використання штучного інтелекту, захист персональних даних та кібербезпека.

Україна має всі можливості для успішного вирішення цих проблем за умови системного підходу, адаптації міжнародного досвіду та активного впровадження інновацій. Це дозволить забезпечити не лише технологічний розвиток, але й захист прав громадян, економічну стабільність та міжнародну інтеграцію.

Лише за таких умов інформаційні технології в Україні стануть не тільки катализатором прогресу, а й інструментом забезпечення стабільності, безпеки та правопорядку.

Література:

1. Гриценчук О. Використання штучного інтелекту в освіті: тенденції та перспективи в Україні та за кордоном. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». 2024. Вип. 10. С. 152–162. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743864/1/123-Article%20Text-371-1-10-20241129%203.pdf>.

2. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 р. про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та про вільний рух таких даних (GDPR). URL: <https://eur-lex.europa.eu>.

3. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.

5. Regulation (EU) 2024/... Artificial Intelligence Act (EU AI Act): Регламент ЄС щодо штучного інтелекту. Проект Європейської комісії, 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu>.

6. ISO/IEC 27001:2013. Information technology – Security techniques – Information security management systems – Requirements. International Organization for Standardization, Geneva, Switzerland.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-67>

LEGAL BASIS OF THE ADMINISTRATIVE PROCEDURE FOR STATE REGISTRATION OF REAL ESTATE OBJECTS

ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОГО МАЙНА

Shpilia V. R.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Шпіля В. Р.

*здобувач Приватної установи
«Науково-дослідний інститут
публічного права»
м. Київ, Україна*

Аналіз правових засад адміністративної процедури державної реєстрації об'єктів нерухомого майна дає можливість узагальнити всі нормативні акти, які регламентують дану процедуру в дві групи:

1. Нормативні акти матеріального права, які визначають правовий статус нерухомого майна а також суб'єктів адміністративної процедури державної реєстрації об'єктів нерухомого майна, до яких слід віднести:

1) Цивільний кодекс України, який в ст. 181 закріплює поняття нерухомих речей до яких віднесено земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення [1];